

UDC 378 (410)

DOI: 10.34671/SCH.SVB.2020.0401.0006

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ

© 2020

ORCID: 0000-0003-3954-9407

ResearcherID: AAD-7484-2020

Іванова Вікторія Вікторівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри
теорії та методики дошкільної освіти
Мукачівський державний університет

(89600, Україна, Мукачів, вулиця Ужгородська, 26, e-mail: vika-ivanova@ukr.net)

Анотація. Україна прямує в європейське наукове співтовариство, тому актуальним є вивчення досвіду Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Проаналізовано навчальні програми курикулумів університетів (Бірмінгем Сіті, Мідлсексський, Нотінгемський, університет Свонсі) і доведено, що однією з вагомих особливостей британських університетів, у яких готують фахівців дошкільної освіти, є формування дослідницької компетентності майбутнього педагога, в процесі чого студенти вчаться розв'язувати свої професійні завдання на основі наукових знань. Мета статті: аналіз навчальних програм курикулумів університетів Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії і виокремлення особливостей британських університетів, у яких готують фахівців дошкільної освіти. Розглянувши роль змісту курикулумів у забезпеченні добробуту дошкільнят, зазначаємо, що в Британській національній програмі дошкільної освіти визначено вимоги до захисту та добробуту дошкільнят, а в курикулумах підготовки бакалаврів дошкільної освіти досліджуваних закладах вищої освіти передбачено модулі, при вивченні яких студенти вивчають теорії раннього розвитку, права дітей, законодавство для їх підтримки, питання захисту, добробуту малят, вплив сприятливого середовища на навчання дитини; усвідомлюють роль фахівців раннього віку в захисті дітей, їх обов'язки для забезпечення безпеки в процесі догляду, виховання і навчання. Ми вважаємо дуже важливим те, що в модулях студенти розглядають питання про особливі освітні потреби, інвалідність, адже це майбутнім фахівцям дошкільної освіти знадобиться в процесі виконання професійних обов'язків на робочому місці. Але слід зазначити, що не в усіх університетах виконуються однаково визначені національною програмою дошкільної освіти вимоги до захисту дошкільників. На основі аналізу змісту курикулумів підготовки бакалаврів дошкільної освіти університетів Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії можна зробити висновки про особливу побудову змісту модулів із дослідницькою спрямованістю, що сприяє формуванню дослідницької компетентності, розв'язання професійних завдань на основі наукових знань, дослідницьких умінь, а отже, про підготовку вчителя-дослідника, що ми вважаємо як однією з прогресивних ідей підготовки вчителя-дошкільника, яку необхідно впроваджувати в процесі проведення освітніх реформ або освітній процес вищої школи України.

Ключові слова: формування дослідницької компетентності, майбутні фахівці дошкільної освіти, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, підготовка вчителя-дослідника, прогресивні ідеї, зміст курикулумів.

FORMATION OF RESEARCH COMPETENCE IN FUTURE PRESCHOOL EDUCATION OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND

© 2020

Ivanova Victoria Viktorovna, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,
Department of Theory and Methods of Preschool Education

Mukachevo State University

(89600, Ukraine, Mukachevo, Uzhgorodska Street, 26, e-mail: vika-ivanova@ukr.net)

Abstract. Ukraine is heading to the European scientific community, so it is relevant to study the experience of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. Curriculum curricula of universities (Birmingham City, Middlesex, Nottingham, Swansea University) are analyzed and it is proved that one of the important features of British universities, which prepare specialists for preschool education, is to develop the research competence of the future students, professional tasks based on scientific knowledge. The purpose of the article is to analyze the curriculum curricula of the universities of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and to highlight the specificities of British universities where pre-service specialists are trained. Considering the role of curriculum content in the welfare of preschoolers, we note that the British National Preschool Education Program defines the requirements for the protection and well-being of preschoolers, and in the curricula of pre-baccalaureate baccalaureate studies, the students are taught modules that teach students children, legislation to support them, protection issues, the welfare of children, the impact of a supportive environment on children's learning; are aware of the role of early childhood professionals in the protection of children, their responsibilities for safety in care, upbringing and training. We believe that it is very important that students consider special educational needs and disabilities in modules, as future professionals of pre-school education will need this in the process of fulfilling their professional responsibilities in the workplace. However, it should be noted that not all universities meet the requirements of the national preschool education program for the protection of preschoolers. Based on the analysis of the content of the curriculum for the preparation of bachelors of pre-school education at the universities of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, we can conclude that the specific content of modules with a research orientation contributes to the formation of research competence, the solution of professional tasks, based on scientific knowledge and scientific knowledge, about teacher-teacher training that we consider to be one of the progressive ideas of pre-school teacher training that needs to be implemented in the process conducting educational reforms or the educational process of the Ukrainian higher education institution.

Keywords: formation of research competence, future specialists in pre-school education, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, teacher training, progressive ideas, content of curriculum.

ФОРМИРОВАНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ СОЕДИНЕННОГО КОРОЛЕВСТВА ВЕЛИКОБРИТАНИИ И СЕВЕРНОЙ ИРЛАНДИИ

© 2020

Иванова Виктория Викторовна, кандидат психологических наук, доцент кафедры теории и методики дошкольного образования
Мукачевский государственный университет
(89600, Украина, Мукачево, улица Ужгородская, 26 e-mail: vika-ivanova@ukr.net)

Аннотация. Украина стремится в европейское научное сообщество, поэтому актуальным является изучение опыта Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии. Проанализированы учебные программы курикулум университетов (Бирмингем Сити, Мидлсекского, Ноттингемского, университет Суонси) и доказано, что одной из весомых особенностей британских университетов, в которых готовят специалистов дошкольного образования, является формирование исследовательской компетентности будущих педагогов, в процессе чего студенты учатся решать свои профессиональные задачи на основе научных знаний. Цель статьи: анализ учебных программ курикулум университетов Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии и выделение особенностей британских университетов, в которых готовят специалистов дошкольного образования. Рассмотрев роль содержания курикулум в обеспечении благосостояния дошкольников, отмечаем, что в Британской национальной программе дошкольного образования определены требования к защите и благополучия дошкольников, а в курикулум подготовки бакалавров дошкольного образования исследуемых учреждений вышш о образования предусмотрено модули, при изучении которых студенты изучают теории ранн о развития, права детей, законодательство для их поддержки, вопросы защиты, благополучия малышей, влияние благоприятной среды для обучения ребенка; осознают роль специалистов ранн о возраста в защите детей, их обязанности по обеспечению безопасности в процессе ухода, воспитания и обучения. Мы считаем, что очень важно, что в модулях студенты рассматривают вопрос об особых образовательные потребности, инвалидности, ведь это будущим специалистам дошкольного образования понадобится в процессе выполнения профессиональных обязанностей на рабочем месте. Но следует отметить, что не во всех университетах выполняются одинаково определены национальной программой дошкольного образования требования к защите дошкольников. На основе анализа содержания курикулум подготовки бакалавров дошкольного образования университетов Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии можно сделать выводы об особом построение содержания модулей с исследовательской направленностью, способствует формированию исследовательской компетентности, решение профессиональных задач на основе научных знаний, исследовательских умений, а следовательно о подготовке учителя-исследователя, мы считаем как одной из прогрессивных идей подготовки учителя-дошкольника, которую необходимо внедрять в процессе проведения образовательных реформ или образовательный процесс высшей школы Украины.

Ключевые слова: формирование исследовательской компетентности, будущие специалисты дошкольного образования, Соединенное Королевство Великобритании и Северной Ирландии, подготовка учителя-исследователя, прогрессивные идеи, содержание курикулум.

ВВЕДЕННЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Україна прямує в європейське наукове співтовариство, тому актуальним є вивчення досвіду Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії.

Однією з вагомих особливостей британських університетів, у яких готують фахівців дошкільної освіти, є формування дослідницької компетентності майбутнього педагога, в процесі чого студенти вчаться розв'язувати свої професійні завдання на основі наукових знань. Щоб довести цю гіпотезу, проаналізуємо навчальні програми курикулумів університетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких розглядалися аспекти цієї проблеми і на яких обґрунтовується автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Корпоративні дослідження з педагогічної освіти проводять вчені: М. Гагарін [1], А. Пискунов [2], В. Третько [3], Л. Пуховська [4], вони розкрили основні тенденції розвитку педагогічної освіти в країнах західної Європи. Питання особливостей підготовки фахівців дошкільної освіти в окремих країнах Європейського Союзу вивчають дослідники: Н. Козак [5], Н. Мельник [6] та ін.

МЕТОДОЛОГІЯ

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження: аналіз навчальних програм курикулумів університетів (Бірінгем Сіті, Мідлсекський, Нотінгемський, університет Свонсі) і доведення, що однією з вагомих особливостей британських університетів, у яких готують фахівців дошкільної освіти, є формування дослідницької компетентності майбутнього педагога, в процесі чого студенти вчаться розв'язувати свої професійні завдання на основі наукових знань.

Постановка завдання. Завданням статті є проаналізувати формування дослідницької компетентності у майбутніх фахівців дошкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії.

Методи, методики та технології, що використовувалися. Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: теоретичні (аналіз філософ-

ської, педагогічної, психологічної літератури), що дає змогу обґрунтувати вихідні положення дослідження; інтерпретаційно-аналітичний метод, на основі якого вивчаються українські й зарубіжні джерела із застосуванням синтезу, аналізу, систематизації та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В англійському Мідлсекському університеті в процесі підготовки такого фахівця при опануванні модулями значна увага приділяється відповідним теоріям, концепціям розвитку дітей раннього віку. Так, опановуючи на першому курсі модуль «Здоров'я та самопочуття немовлят», студенти вивчають теорії прихильності, доброзичливості та підтримки раннього розвитку дитини; при вивченні модуля «Соціальна перспектива щодо дитинства та освіти раннього віку» майбутні вчителі дошкільної освіти розглядаючи різні концепції навчання дітей раннього віку з історії та культури, а також застосовують соціальні теорії дитинства ХХ та ХХІ століття; на основі теоретичних положень лідерства та управління, розробки ініціатив, законодавчої бази студенти вивчають модуль «Лідерство та управління» на початку року. Значна роль відводиться вивченню теорії і при вивченні вибіркових дисциплін. Зокрема, модуль «Соціальні та емоційні аспекти навчання» допомагає майбутнім фахівцям дошкільної освіти вивчити низку соціальних та емоційних теорій та набути відповідних професійних навичок; у процесі опанування матеріалом модуля «Права дітей та самовизначення: теорія практики» обговорюються філософські питання про права дітей; модуль «Освіта та соціальний світ» допоможе майбутнім фахівцям оволодіти розробкою нових моделей.

Отже, в процесі підготовки фахівця дошкільної освіти в Мідлсекському університеті значна увага приділяється теоретичним, концептуальним проблемами розвитку дітей раннього віку як при вивченні обов'язкових, так і елективних курсів.

Значна увага в закладах вищої освіти приділяється проведенню досліджень. Навіть передбачено спеціальні модулі для проведення досліджень. Зокрема, обов'язко-

вий модуль «Дослідження життя: соціальне дослідження в сучасному світі» заохочує майбутніх учителів брати участь у дослідженні в повсякденному житті, тобто у соціальному світі; обов'язковий «Модуль наукової роботи з раннього навчання дітей» допомагає випускникам проводити дослідження в умовах раннього дитинства; елективний модуль «Дослідження гри в навчальному процесі» сприяє проведенню студентами дослідження гри в різних педагогічних підходах. Отже, у процесі професійної підготовки впроваджено спеціальні дослідницькі модулі. Інші модулі включають дослідження у зміст. Зокрема, обов'язковий модуль «Підходи до навчання» включає у свій зміст дослідження впливу батьків, шкіл, громадськості на навчання; елективний модуль «Дитяча література» спонукає студентів до дослідження різних дитячих літературних жанрів та творчості окремих авторів; елективний модуль «Дитина в контексті впливу соціокультурних факторів на розвиток» звертає увагу студентів на дослідження розвитку дитини поза родиною [7].

Як видно із зазначеного, навчальна програма з підготовки вчителя дошкільної освіти сприяє розвитку у студентів дослідницької діяльності, спрямовує їх на оволодіння науковими знаннями.

Розглянемо, як проблема підготовки вчителя до дослідницької діяльності, до підготовки вчителя-дослідника розв'язується згідно курикулуму в університеті Ноттінгем Трент [8]. Спочатку звернемо увагу на модулі, в яких приділяється увага теоріям, концепціям розвитку дітей раннього віку. Модуль «Розвиток дітей дошкільного віку за допомогою гри» дозволить майбутнім учителям уже на першому курсі вивчити принципи, теоретичні ідеї та підходи до ігрових можливостей дітей з метою забезпечення їхнього розвитку; обов'язковий модуль «Робота в партнерстві» дозволить пер лянути теорії проведення досліджень, які лежать в основі роботи партнерства; модуль «Дитина в суспільстві» сприяє розумінню концепції дитинства, дозволить дослідити поняття «дитинство», усвідомити як дитинство будується соціально. Модуль «Робота в партнерстві з батьками» дозволить в майбутньому вчителю проаналізувати теорії та дослідження, що лежать в основі розвитку роботи між партнерами; модуль «Основи грамотності та математики» дозволить студентам аналізувати педагогічні підходи стосовно їх використання при навчанні і вихованні дітей раннього віку.

Що стосується проведення досліджень у вищезазначеному закладі вищої освіти, зазначимо, що значну роль відіграють такі модулі:

- «ефективні простори для гри та навчання», яким передбачено побудова поняття «дослідник», планування дослідження, розвиток розуміння дослідницьких процесів – II курс;

- «незалежне наукове дослідження» – модуль виконується на третьому курсі. Він дозволяє студентів: пригадати досвід студента, навички дослідження; обирати напрям дослідження; розробити дослідницький проект, конкретизувати конкретні дії; провести дослідження; проаналізувати використані методи; провести підсумки дослідження.

Отже, в університеті Ноттінгем Трент на окремих модулях значна увага приділяється теоріям, концепціям розвитку дітей раннього віку, що сприяє підготовці вчителя до дослідницької роботи. Але в окремих модулях відбувається розвиток розуміння процесів дослідження і проведення самого дослідження. Можна говорити, що йде підготовка вчителя-дослідника, адже набувши таких знань і вмінь, учитель завжди буде в пошуку нового.

Аналіз курикулуму підготовки бакалаврів дошкільної освіти освітнього відділення Уельського університету Свонсі засвідчує, що завданнями модулів програми є оволодіння студентами теоретичними питаннями, концепціями щодо підготовки творчого вчителя. Зокрема, модулем «Дошкільна освіта в суспільстві» студентам

запропоновано:

- теорія розуміння дитини як соціальної істоти;
- важливість соціальних стосунків дитини, ознайомлення з мультимодальними способами взаємодії дітей з дорослими та однолітками, що являє собою людино-машинну взаємодію в інтерфейсах [9].

Модуль «Використання гри у дошкільній освіті» дає можливість студентам розглянути теоретичні, історичні та культурні концепції гри та створити власне означення гри. Майбутні вчителі, опановуючи матеріалом модуля «Використання ІКТ в дошкільній освіті» формуватимуть власну педагогічну позицію стосовно впливу цифрових технологій на навчання, включаючи інклюзивність, доступність, закони, стандарти, мови. Вивчаючи модуль «Розвиток дитини», студенти розглядають класичні та сучасні теорії з проблеми розвитку дитини. Модуль «Зміни в дошкільній освіті» допоможе майбутнім фахівцям дошкільної освіти виявити різні переходи раннього дитинства та з'ясувати їх проблеми: як ними керувати, як їх обговорювати відповідно до останніх наукових досліджень.

Проведення досліджень також передбачено програмою. Так, у процесі опрацювання модуля «Вивчення творчості та критичного мислення» студенти досліджують творчість із посиланнями на соціально-економічні проблеми дитинства та способи навчання математики, грамотності через мистецтво, музику, драматичну гру. Модуль «Соціальне конструювання дитинства» спрямований на підготовку студентів до фундаментального розуміння філософських позицій у ранньому дитинстві; майбутні вчителі дошкільної освіти досліджують питання, що стосуються соціального процесу немовляти, малюка та маленької дитини, а також як це може стосуватися дітей з додатковими потребами у навчанні. Модуль «Мова та культура дитини» дає можливість дослідити як діти конструюють власну культуру та численні культури світу; модуль «Педагогіка в дії: підтримка навчання протягом усього життя» допомагає студентам дослідити національні та міжнародні навчальні програми, а також переваги підходу до навчання упродовж життя; модуль «Ефективна робота з дітьми та сім'ями» сприяє підготовці студентів до здійснення дослідницького проекту на третьому курсі – обговорюють питання вибору методів для проведення дослідження з немовлятами, малюками, маленькими дітьми і самі беруть у них участь, мета модуля «Наукова робота» – допомогти випускникам здійснити індивідуальний дослідницький проект: сформулювати тему дослідження, розробити і виконати проект, стати професіоналами дослідження розвитку раннього віку дитини і подати випускню роботу на захист [9].

Як видно із зазначеного, в Уельському університеті Свонсі упродовж навчання студенти вивчають теоретичні проблеми, отримують наукові знання, на основі яких будуть розв'язувати професійні завдання в процесі роботи з дітьми в дитячих установах; написання наукових робіт готує їх до постійного пошуку істини, до проведення досліджень і підвищення свого професійного рівня та творчого розвитку дітей.

Курикулум підготовки бакалаврів дошкільної освіти університету Бірмінгем Сіті [10] представляє низку модулів, у яких розглядаються теоретичні питання: «Діти та дитинство», «Основи педагогіки, навчання та гри», «Лідерство та управління», «Вивчення сучасних перспектив дітей дошкільного віку», «Міжнародні навчальні програми», «Глобальне та майбутнє дитини», «Стратічна політика», в яких висвітлюються концепції дитинства; вплив середовища лідерства і управління, соціальних медіа на розвиток дитини, які сприяють вирішенню проблем соціального відчуження, інвалідності тощо, оволодінню міжнародними перспективами навчальних програм, вирішення питань рівності та соціальної справедливості, завдяки чому у студентів формулюється власна філософія навчання в ранньому дитинстві, на що

наголошується в Британській національній програмі дошкільної освіти (Early Years Foundation Stage – EYFS) [11].

У навчальний процес професійної підготовки певних модулів («Стратегія політики і практики», «Основи дослідження та творчості дитини», «Дослідження професійної практики у ранньому дитинстві») введено наукові знання та вміння, необхідні для здійснення дослідницької діяльності у відповідних дитячих службах, у невеликих дослідницьких групах; у визначенні творчості та ролі професіонала у формуванні допитливості; у проведенні дослідження майбутнім учителем практики раннього віку, в оволодінні міжнародними перспективами навчальних програм та порівняння між альтернативними підходами до навчання, їх подібностями та відмінностями.

На основі аналізу змісту методів курикулумів підготовки бакалаврів дошкільної освіти університетів Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії можна зробити висновки про особливу побудову змісту модулів із дослідницькою спрямованістю, що сприяє формуванню дослідницької компетентності, розв'язання професійних завдань на основі наукових знань, дослідницьких умінь, а отже, про підготовку вчителя-дослідника, що ми вважаємо як однією з прогресивних ідей підготовки вчителя-дошкільника, яку необхідно впроваджувати в процесі проведення освітніх реформ або освітній процес вищої школи України.

Значну роль у Британській національній програмі дошкільної освіти (EARLY YEARS Foundation Stage) приділяється вимогам захисту та добробуту дошкільнят, зокрема, у змісті британської національної програми дошкільної освіти зазначено, що діти краще навчаються, коли вони здорові і безпечні, коли задовольняються їхні потреби і у них є позитивні стосунки з дорослими, які доглядають за ними. Визначено й вимоги до захисту та добробуту, щоб допомогти дорослим створити високоякісні налаштування – привітні, безпечні та стимулюючі, де діти можуть насолоджуватися навчанням та розвитком [11]. Зважаючи на зазначене, в курикулумах закладів вищої освіти передбачено відповідні модулі. Зокрема, в університеті Ноттінгем, в Мідлсекському університеті студенти, опановуючи модуль «Здоров'я та самопочуття немовлят», вивчають теорії прихильності та підтримки раннього розвитку, забезпечення добробуту маленьких дітей з боку батьків; модуль «Рефлексивна професійна практика» розглядає роль фахівців раннього віку в захисті дітей; питання благополуччя та досягнення дитини вивчається її при опрацюванні модуля «Соціальна перспектива щодо дитинства та освіти раннього віку»; значну роль у навчанні студентів відіграє й модуль «Спеціальні освітні потреби», який розглядає особливі освітні потреби, інвалідність; права дітей та їх застосування вивчають студенти при проходженні модуля «Права дітей та самовизначення: теорія практики»; у модулі «Творчість та мистецтво в освіті» розглядаються психологічні та соціологічні підходи до творчості та визначається як творчість, пов'язана з навчанням та добробутом.

В Уельському університеті Свонсі в модулях «Участь сім'ї та громади в дошкільній освіті», «Права, політика та захист раннього дитинства» досліджується питання забезпечення здоров'я та добробуту дітей та сім'ї, студенти вивчають права дітей, документи політики справ дитини, політики в рамках послуг раннього дитинства.

В університеті Бірмінгем Сіті питання захисту і добробуту дітей вивчається майбутніми вчителями дошкільної освіти в модулях: «Середовище дитини», «Різноманітність культури дитини», «Захист дитини», «Здоровий розвиток дитини», «Права дитини», «Догляд за дітьми», «Вивчення сучасних перспектив дітей дошкільного віку». В них студенти опановують питання: права дітей; ключове законодавство, що існує для підтримки дітей; правозахисні рухи та їх вплив на досяг-

нення соціальної справедливості; вплив сприятливого середовища на навчання дитини.

В англійському університеті Ноттінгем Трент модуль «Дитина в суспільстві» сприяє вивченню прав дітей, визначенню обов'язків професіонала, які необхідні для підтримки дітей; модуль «Основи грамотності та математики» дозволить майбутнім вчителям дошкільної освіти забезпечувати безпеку (стан, коли дітям нічого не загрожує) в процесі використання програм раннього розвитку дитини; модуль «Робота в партнерстві» вивчає питання захисту дітей та чинне законодавство, що допомагає розвитку знань і умінь студентів для роботи з дітьми, він дозволить майбутнім фахівцям дошкільної освіти зрозуміти процес захисту та законодавства.

ВИСНОВКИ

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок цього напрямку. Проаналізовано навчальні програми курикулумів університетів (Бірмінгем Сіті, Мідлсекський, Ноттінгемський, університет Свонсі) і доведено, що однією з вагомих особливостей британських університетів, у яких готують фахівців дошкільної освіти, є формування дослідницької компетентності майбутнього педагога, в процесі чого студенти вчать розв'язувати свої професійні завдання на основі наукових знань. Розглянувши роль змісту курикулумів у забезпеченні добробуту дошкільнят, зазначаємо, що в Британській національній програмі дошкільної освіти визначено вимоги до захисту та добробуту дошкільнят, а в курикулумах підготовки бакалаврів дошкільної освіти досліджуваних закладах вищої освіти передбачено модулі, при вивченні яких студенти вивчають теорії раннього розвитку, права дітей, законодавство для їх підтримки, питання захисту, добробуту малят, вплив сприятливого середовища на навчання дитини; усвідомлюють роль фахівців раннього віку в захисті дітей, їх обов'язки для забезпечення безпеки в процесі догляду, виховання і навчання. Ми вважаємо, що дуже важливо, що в модулях студенти розглядають питання про особливі освітні потреби, інвалідність, адже це майбутнім фахівцям дошкільної освіти знадобиться в процесі виконання професійних обов'язків на робочому місці. Але слід зазначити, що не в усіх університетах виконуються однаково визначені національною програмою дошкільної освіти вимоги до захисту дошкільників. Так, в курикулумі підготовки бакалаврів дошкільної освіти університету Бірмінгем Сіті в семи модулях з двадцяти одного (що становить 33,3 %) піднімається питання захисту і добробуту дітей; у Мідлсекському – у шести модулях із вісімнадцяти (також 33,3 %); у Ноттінгемському – у трьох із дванадцяти (25 %); в університеті Свонсі – у двох із шістнадцяти (12,5 %). Найбільш підготовлені студенти до забезпечення захисту і добробуту дошкільнят в університетах Бірмінгем Сіті та Мідлсекському (33,3 %) і найменш – в університеті Свонсі (12,5 %).

Перспективи подальших розвідок у досліджуваному напрямку вбачаємо в аналізі досвіді країн Європейського союзу та виокремленні прогресивних ідей, які варто застосувати в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Зарубіжна система вищої освіти: навч. посібн. / авт. упоряд. М. І. Гагарін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 102 с.
2. Пискунов А. Ф. Двухступенчатая модель и кредитная система в высшем образовании США и Западной Европы: опыт для постсоветских стран. Аналитический обзор состояния и международных тенденций развития систем образования. 2004. № 9 (июль-сентябрь). URL: http://charko.narod.ru/tekst/an9/3_1.html (дата звернення: 12.08.2004).
3. Третью В. Зміст освітніх програм професійної підготовки магістрів міжнародних відносин в університетах Великої Британії. Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. Вид. відділ ЧНУ імені Богдана Хмельницького. Черкаси, 2012. С. 91–94.
4. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності: монографія. Київ: Вища школа, 1997. 180 с.
5. Козак Л. В. Сучасна дошкільна освіта: європейський досвід розвитку. Освітнологічний дискурс. 2017, № 3–4. С. 235–251.
6. Мельник Н. І. Теоретичні і методичні засади професійної під-

готовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи: дис. ... д-ра
пед. наук: спец. 13.00.04; 13.00.08 / Уманськ. держ. пед. ун-т ім. Павла
Тичини. Умань, 2017. 622 с.

7. Early Childhood Studies BA Honours. URL: <https://www.mdx.ac.uk/courses/undergraduate/early-childhood-studies-degree>

8. Nottingham Trent University Course Specification. URL: <https://www.ntu.ac.uk/study-and-courses/courses/find-your-course/education/pg/2019-20/pgce-early-years-initial-teacher-training>

9. Swansea University. URL: <https://www.swansea.ac.uk/the-university/>

10. Birmingham City University. URL: <https://www.bcu.ac.uk/>

11. Department for Education. Early Years Foundation Stage (EYFS). 2017. 31 p.